

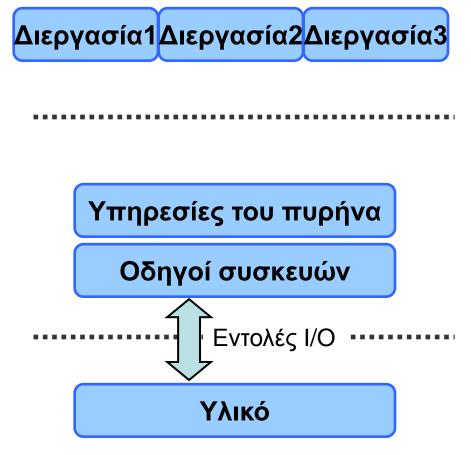
Οδηγός Ασύρματου Δικτύου Αισθητήρων στο Λειτουργικό Σύστημα Linux

Εργαστήριο Λειτουργικών Συστημάτων 2η εργαστηριακή άσκηση

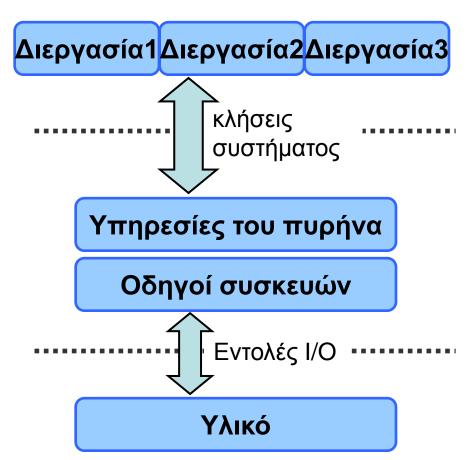
Οκτώβριος 2020

Οργάνωση ενός σύγχρονου Λ.Σ.

- Χώρος χρήστη
  - → απομονωμένη εκτέλεση
  - ▼ χρήση κλήσεων συστήματος
- Χώρος πυρήνα
  - → απεριόριστη πρόσβαση στη μνήμη
  - ⇒ ελεύθερη επικοινωνία με το υλικό

Οργάνωση ενός σύγχρονου Λ.Σ.

- Χώρος χρήστη
  - → απομονωμένη εκτέλεση
  - → χρήση κλήσεων συστήματος
- Χώρος πυρήνα
  - ⇒ απεριόριστη πρόσβαση στη μνήμη
  - ⇒ ελεύθερη επικοινωνία με το υλικό

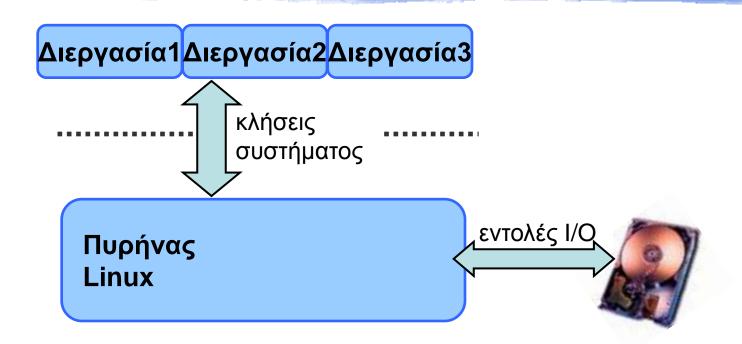
Ο πυρήνας του Linux

- ◆ Διαχείριση διεργασιών
  - ⇒χρονοδρομολόγηση σε CPUs
- ◆ Διαχείριση μνήμης
- ◆ Διαδικτύωση (TCP/IP)
- ◆ Υποστήριξη συστημάτων αρχείων
- ◆ Διαχείριση συσκευών (Device Drivers)

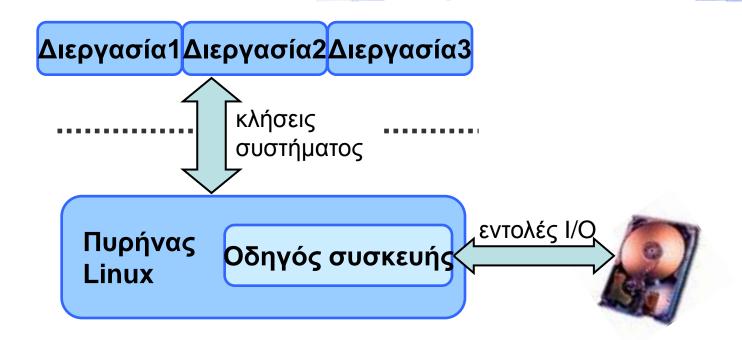
Kernel modules

- ◆ Τμήματα κώδικα
- ◆Επέκταση των δυνατοτήτων του πυρήνα
  - →Οδηγοί συσκευής, συστήματα αρχείων
- ◆Δυναμική εισαγωγή / αφαίρεση
  - ⇒Ενώ ο πυρήνας εκτελείται
  - → Απαιτούνται δικαιώματα root
- ◆ Εκτέλεση σε kernelspace

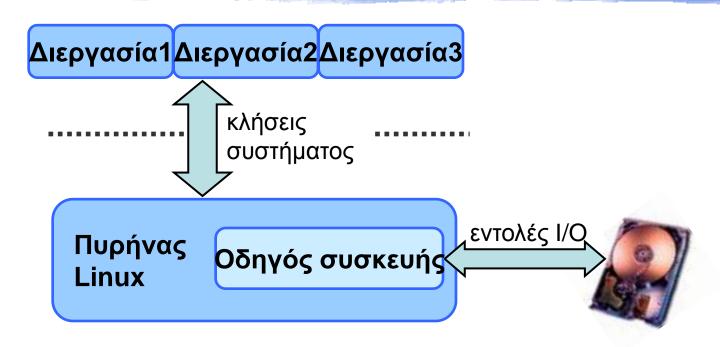
Οδηγοί συσκευής

Οδηγοί συσκευής

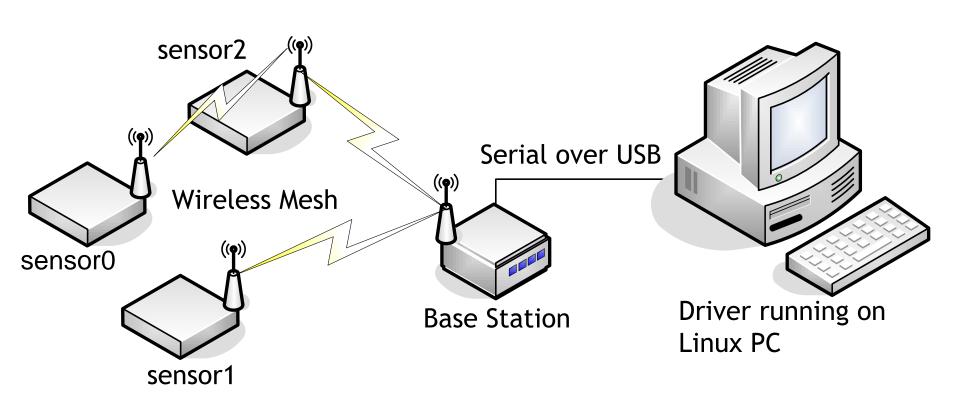

Οδηγοί συσκευής

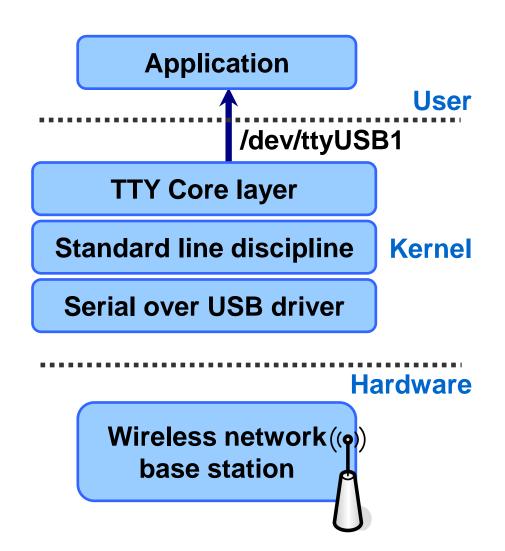

- Απόκρυψη των λεπτομερειών
- ◆ Καθορισμένο interface με τον πυρήνα
- Δυνατότητα δυναμικής εισαγωγής ως module
- ◆ Εφαρμογές ανεξάρτητες από το hardware

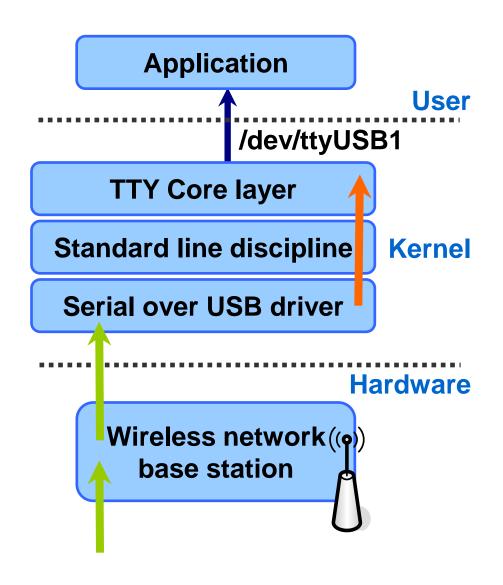
Driver για ένα πραγματικό σύστημα

Μα υπάρχει ήδη driver!

Μα υπάρχει ήδη driver!

Ναι, αλλά...

- ◆Όλα τα πακέτα δεδομένων, χωρίς διάκριση, στο /dev/ttyUSB1
- ◆ Για μόνο μία διεργασία
- ◆ Δεν υπάρχει μηχανισμός για λεπτομερή ανάθεση δικαιωμάτων πρόσβασης
  - →ανά χρήστη, ανά αισθητήρα, ανά μέτρηση
  - →ανάγκη για διακριτή αντιμετώπιση

Οπότε...

- ◆ Lunix:TNG
  - ⇒driver για τον πυρήνα του Linux
  - →Χωριστό αρχείο συσκευής ανά αισθητήρα και μέτρηση
    - /dev/lunix0-{batt, temp, light}
    - /dev/lunix1-{batt, temp, light}
  - →Ταυτόχρονη πρόσβαση από πολλές διεργασίες
  - →Περιορισμός δικαιωμάτων ανά αρχείο

/dev/ttyUSB1

User

TTY Core layer

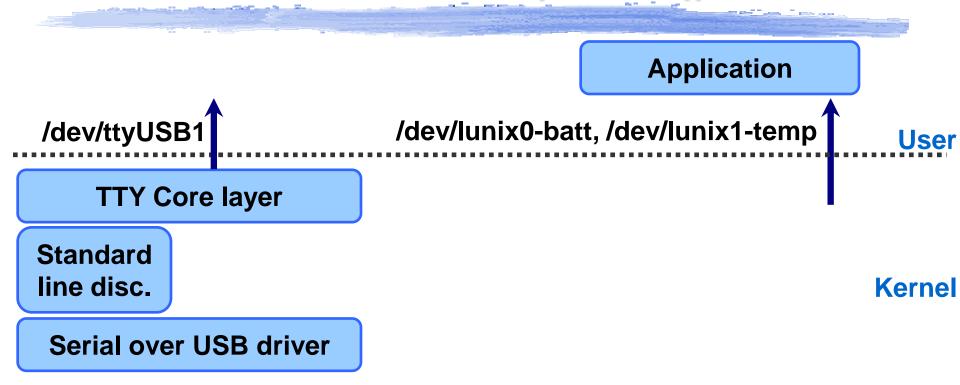
Standard line disc.

Kernel

Serial over USB driver

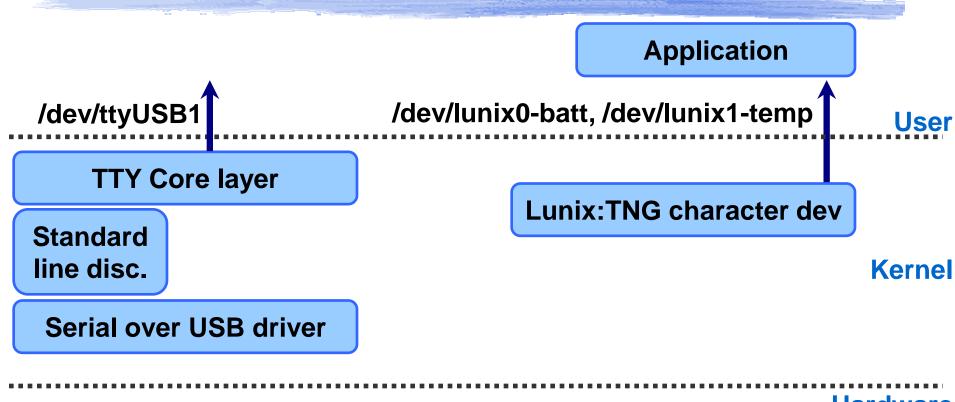
Hardware

Wireless network((o))
base station

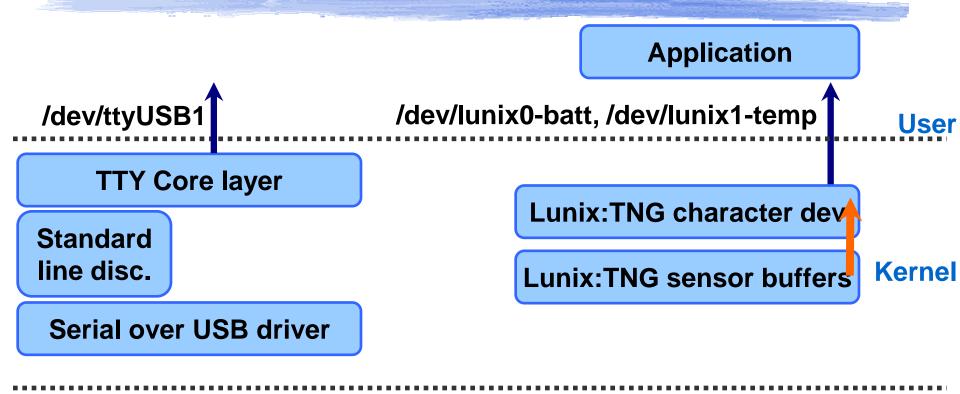
Hardware

Wireless network(())
base station

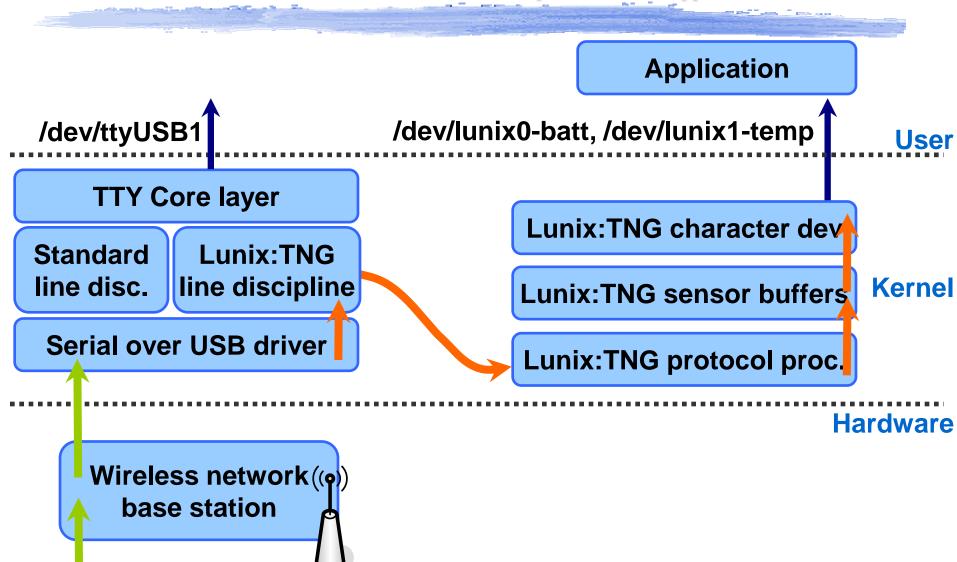
Hardware

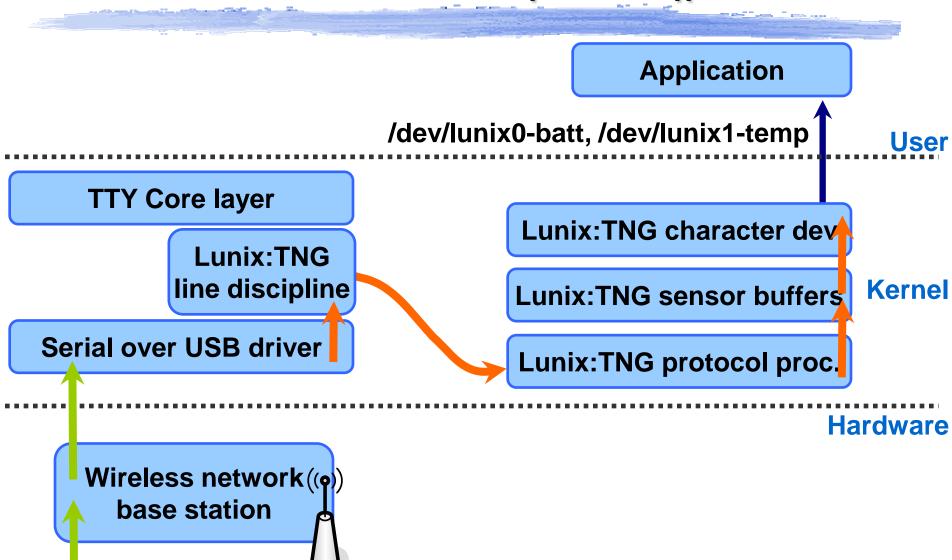
Wireless network(())
base station

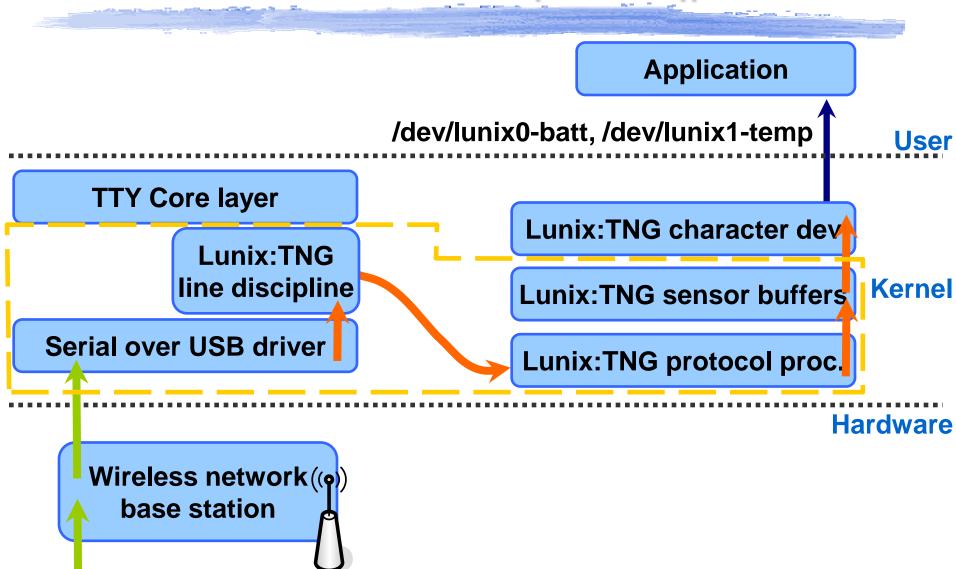

Hardware

Wireless network((o))
base station

Οδηγοί συσκευών στο Linux

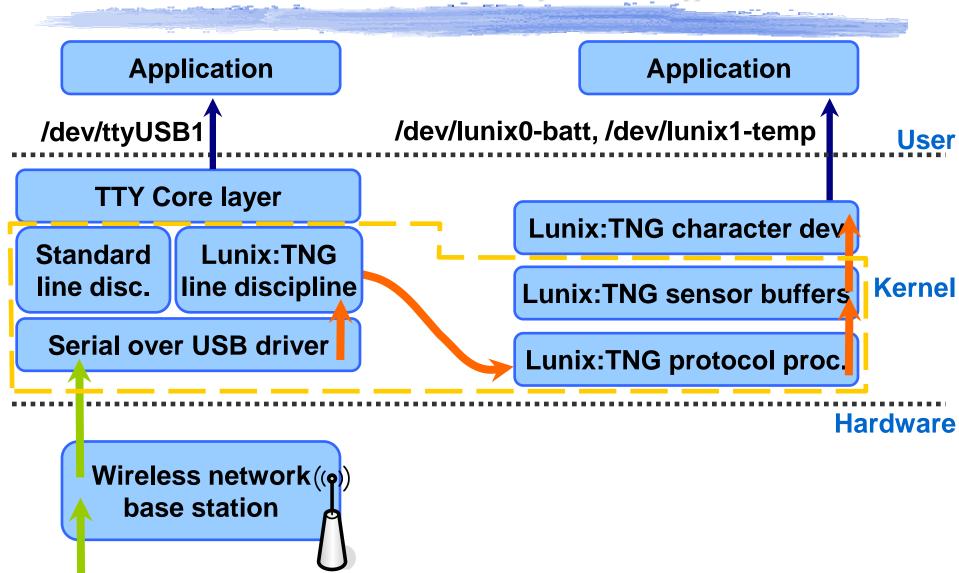
- Συσκευές χαρακτήρων
  - →τερματικά, σειριακές/παράλληλες θύρες, κάρτες ήχου
- ◆ Συσκευές block
  - ⇒Σκληροί δίσκοι, CD-ROM, δισκέτες
- Συσκευές δικτύου
  - ➤Κάρτες δικτύου, PPP

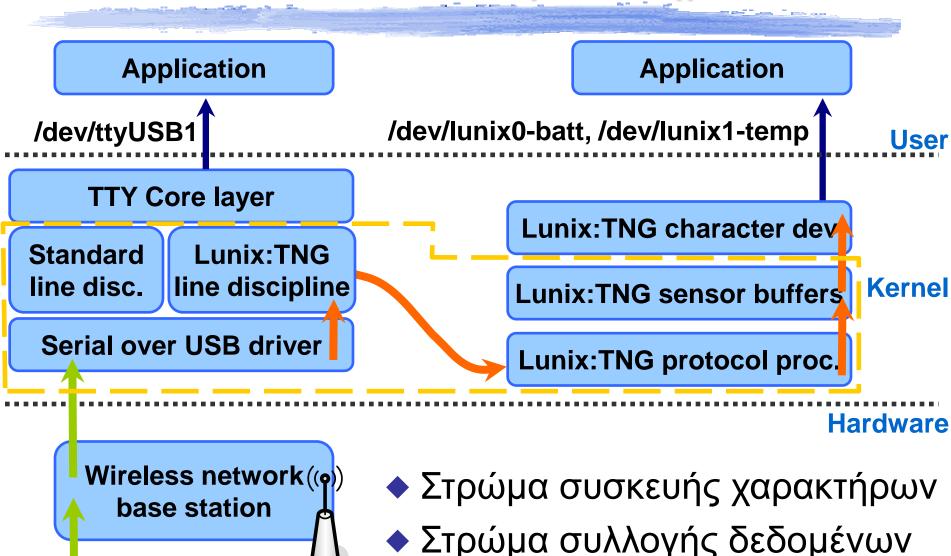
Παράδειγμα χρήσης οδηγού (1)

```
user@utopia:~/lunix-tng$ make
gcc -Wall -o mk lookup tables mk lookup tables.c -lm
./mk lookup tables >lunix-lookup.h
make -C /lib/modules/2.6.25/build M=/home/user/lunix-tng
modules
make[1]: Entering directory `/usr/src/linux-source-2.6.25'
CC [M] /home/user/lunix-tng/lunix-module.o
 CC [M] /home/user/lunix-tng/lunix-chrdev.o
 CC [M] /home/user/lunix-tng/lunix-ldisc.o
 CC [M] /home/user/lunix-tng/lunix-protocol.o
 CC [M] /home/user/lunix-tng/lunix-sensors.o
  LD [M] /home/user/lunix-tng/lunix.o
  Building modules, stage 2.
 MODPOST 1 modules
 CC /home/user/lunix-tng/lunix.mod.o
  LD [M] /home/user/lunix-tng/lunix.ko
make[1]: Leaving directory `/usr/src/linux-source-2.6.25'
gcc -Wall -o lunix-attach lunix-attach.c
user@utopia:~/lunix-tng$ make
```

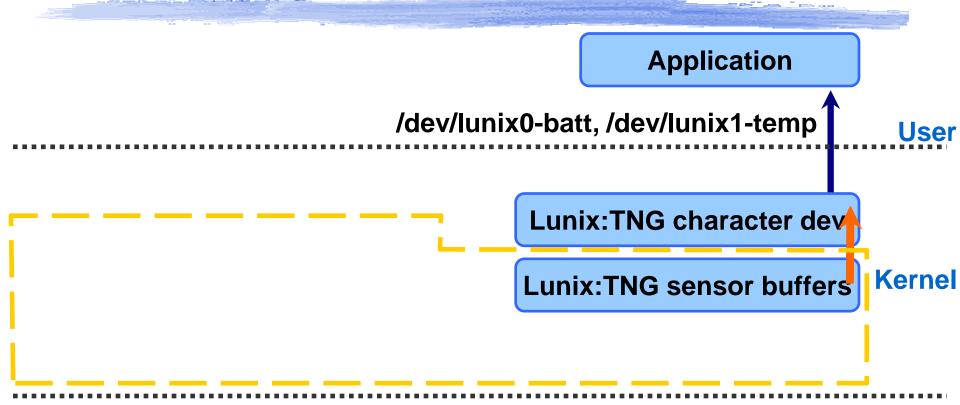
Παράδειγμα χρήσης οδηγού (2)

```
user@utopia:~/lunix-tng$ su -
Password:
utopia:~# cd ~user/lunix-tng
utopia:/home/user/lunix-tng# insmod ./lunix.ko
utopia:/home/user/lunix-tng# ./lunix_dev_nodes.sh
utopia:/home/user/lunix-tng# ./lunix-attach /dev/ttyUSB1
tty open: looking for lock
tty_open: trying to open /dev/ttyUSB1
tty open: /dev/ttyUSB1 (fd=3) Line discipline set on
/dev/ttyUSB1, press ^C to release the TTY...
Οπότε μετά:
user@utopia:~$ cat /dev/lunix2-temp
  27,791
  27,791
 27.693
  27.791
^(
```


Στρώμα συσκευής χαρακτήρων

Hardware

Τα πάντα είναι αρχεία

```
$ ls -1 /dev
                               14, 3 Jul 5 2000 /dev/dsp
             1 root
                      audio
crw-rw----
                    root
                                     3 Jul 21
                                               2002 /dev/null
             1 root
                                1,
crw-rw-rw-
                                4,
crw-----
             1 root
                    root
                                     1 Apr 22 18:10 /dev/tty1
                    dialout
                                    64 Jul 5 2000 /dev/ttyS0
             1 root
                                4,
crw-rw----
                    root
                                     5 Jul 21 2002 /dev/zero
             1 root
                                 1,
crw-rw-rw-
                    disk
                                 3,
                                     0 Jul 5 2000 /dev/hda
             1 root
brw-rw----
brw-rw----
             1 root
                      floppy
                                2,
                                     0 Jul 5
                                               2000 /dev/fd0
```

- ◆ Ειδικά αρχεία, πύλες πρόσβασης σε συσκευές
  - ➤ Κατάλογος /dev
- Κλήσεις συστήματος στο ειδικό αρχείο
  - open, close, read, write, Iseek, ioctl

```
$ 1s -1 /dev
                                     3 Jul 5 2000 /dev/dsp
             1 root
                      audio
                                14,
crw-rw----
                      root
                                 1,
                                      3 Jul 21
                                               2002 /dev/null
             1 root
crw-rw-rw-
crw-----
             1 root
                    root
                                 4,
                                      1 Apr 22 18:10 /dev/tty1
                    dialout
                                     64 Jul 5 2000 /dev/ttyS0
             1 root
                                 4,
crw-rw----
                                      5 Jul 21
                     root
                                 1,
                                               2002 /dev/zero
             1 root
crw-rw-rw-
                      disk
                                 3,
                                      0 Jul 5
                                               2000 /dev/hda
brw-rw----
             1 root
brw-rw----
             1 root
                      floppy
                                 2,
                                      0 Jul
                                            5
                                               2000 /dev/fd0
```

```
$ ls -1 /dev
                      audio
                                      3 Jul 5 2000 /dev/dsp
             1 root
crw-rw----
                      root
                                      3 Jul 21
                                                2002 /dev/null
             1 root
crw-rw-rw-
                                      1 Apr 22 18:10 /dev/tty1
             1 root
                     root
crw-----
                     dialout
                                     64 Jul 5 2000 /dev/ttyS0
             1 root
Crw-rw----
             1 root
                     root
                                      5 Jul 21 2002 /dev/zero
crw-rw-rw-
                                 3,
                     disk
                                      0 Jul 5 2000 /dev/hda
             1 root
brw-rw----
brw-rw----
             1 root
                      floppy
                                      0 Jul
                                             5
                                                2000 /dev/fd0
```

- Major / minor numbers
  - → major: Είδος συσκευής, καθορίζει τον οδηγό
  - → minor: Καθορίζει τη συσκευή, πχ. αριθμός σειριακής θύρας
- ◆ Δέσμευση major number με register_chrdev_region

```
$ 1s -1 /dev
                      audio
                                 14,
                                        Jul 5 2000 /dev/dsp
             1 root
crw-rw----
                      root
                                        Jul 21
                                                2002 /dev/null
             1 root
crw-rw-rw-
                                        Apr 22 18:10 /dev/tty1
             1 root
                     root
Crw-----
                                     64 Jul 5 2000 /dev/ttyS0
                     dialout
             1 root
Crw-rw----
                                        Jul 21 2002 /dev/zero
             1 root
                     root
crw-rw-rw-
                                 3,
                     disk
                                      0 Jul 5 2000 /dev/hda
             1 root
brw-rw----
                                        Jul
brw-rw----
             1 root
                      floppy
                                                2000 /dev/fd0
```

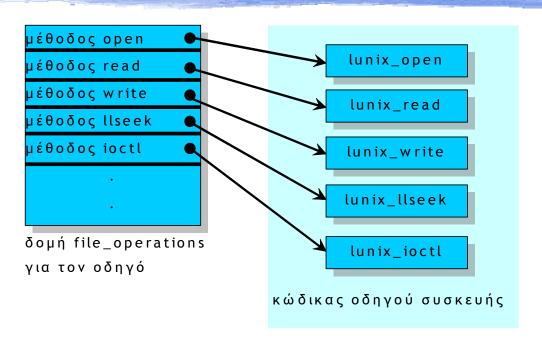
- Major / minor numbers
  - → major: Είδος συσκευής, καθορίζει τον οδηγό
  - → minor: Καθορίζει τη συσκευή, πχ. αριθμός σειριακής θύρας
- Δέσμευση major number με register_chrdev_region

```
$ 1s -1 /dev
                      audio
                                 14,
                                        Jul 5 2000 /dev/dsp
             1 root
crw-rw----
                      root
                                        Jul 21
                                                2002 /dev/null
             1 root
crw-rw-rw-
                                        Apr 22 18:10 /dev/tty1
             1 root
                     root
Crw-----
                                     64 Jul 5 2000 /dev/ttyS0
                     dialout
             1 root
Crw-rw----
                                        Jul 21 2002 /dev/zero
             1 root
                     root
crw-rw-rw-
                                 3,
                     disk
                                      0 Jul 5 2000 /dev/hda
             1 root
brw-rw----
                                        Jul
brw-rw----
             1 root
                      floppy
                                                2000 /dev/fd0
```

- Major / minor numbers
  - → major: Είδος συσκευής, καθορίζει τον οδηγό
  - → minor: Καθορίζει τη συσκευή, πχ. αριθμός σειριακής θύρας
- Δέσμευση major number με register_chrdev_region

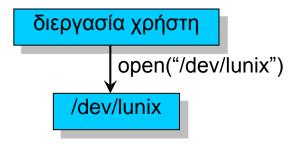
```
int (*open) (struct inode *, struct file *);
void (*release) (struct inode *, struct file *);
ssize_t (*read) (struct file *, char *, size_t, loff_t);
ssize_t (*write) (struct file *, const char *, size_t, loff_t);
loff_t (*llseek) (struct file *, loff_t, int);
int (*unlocked_ioctl) (struct file *, unsigned int, unsigned long);
```

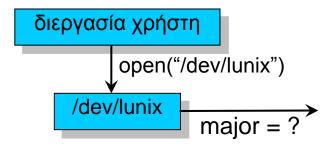
- Υπηρεσίες οδηγού συσκευής χαρακτήρων
- Υλοποιούν κλήσεις συστήματος
- ◆ Εκτελούνται από τον πυρήνα
  - ➤ Κατά την πρόσβαση στο ειδικό αρχείο
  - → Μέσω της δομής file_operations

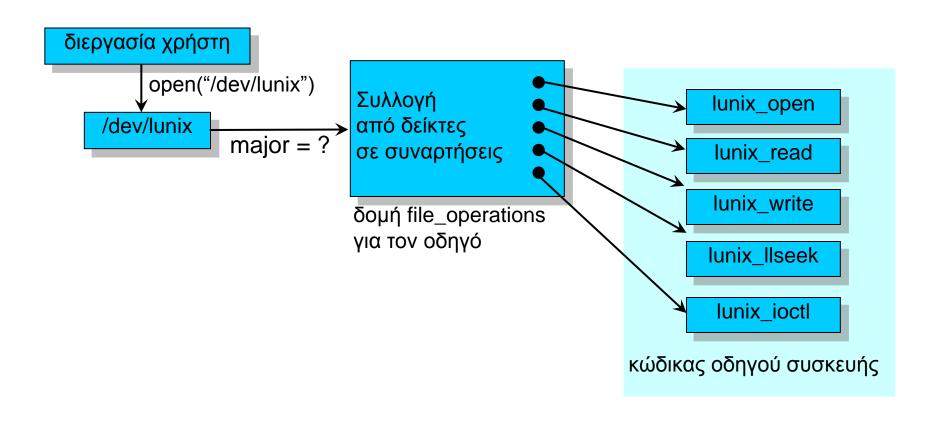

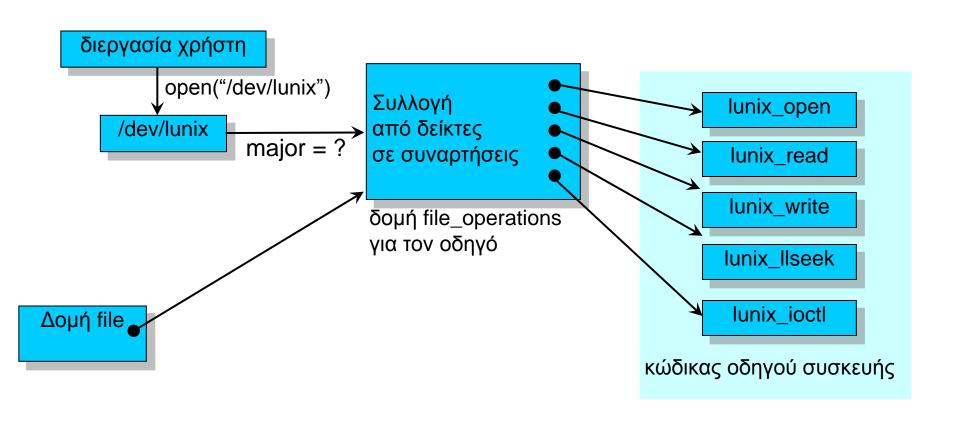
- Δομή file_operations
  - ➤ Για κάθε λειτουργία, δείκτης σε αντίστοιχη συνάρτηση
  - → Μία για κάθε major number
  - → Δήλωση κατά την καταχώρηση νέας συσκευής χαρακτήρων (cdev_add)

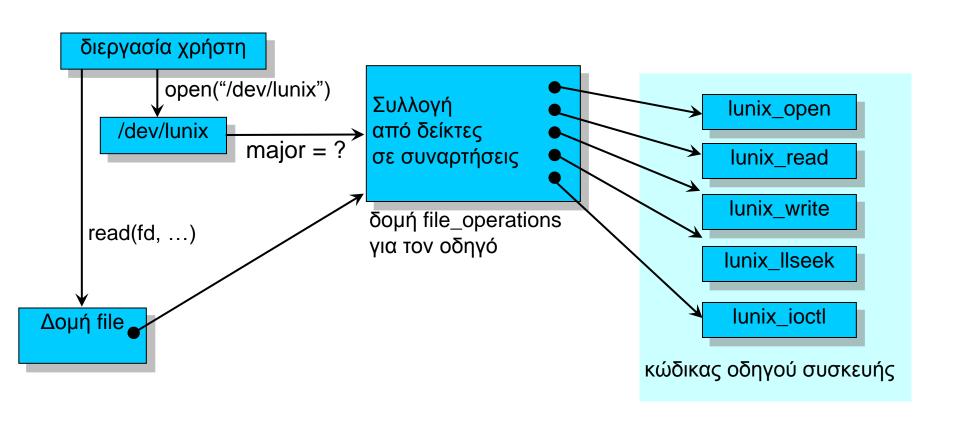
διεργασία χρήστη

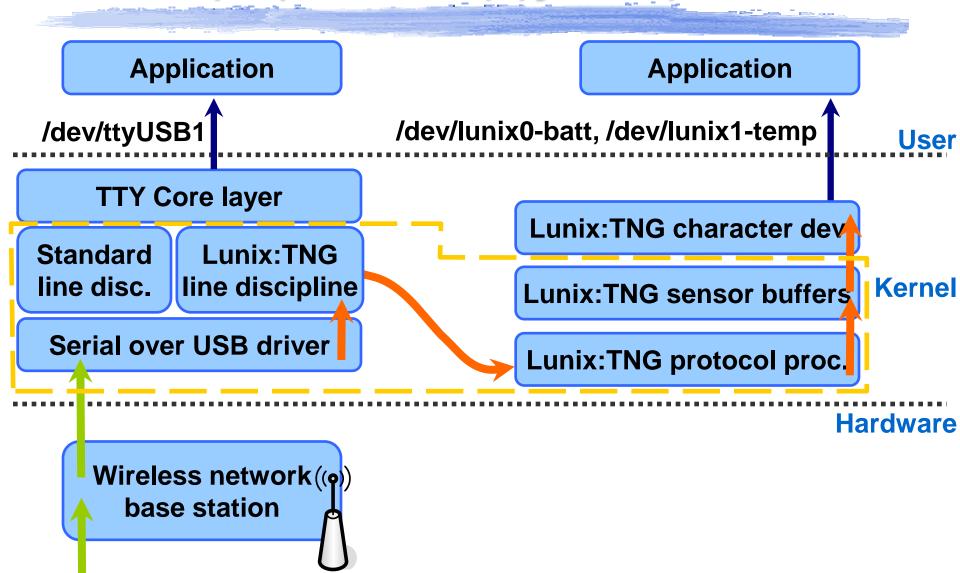

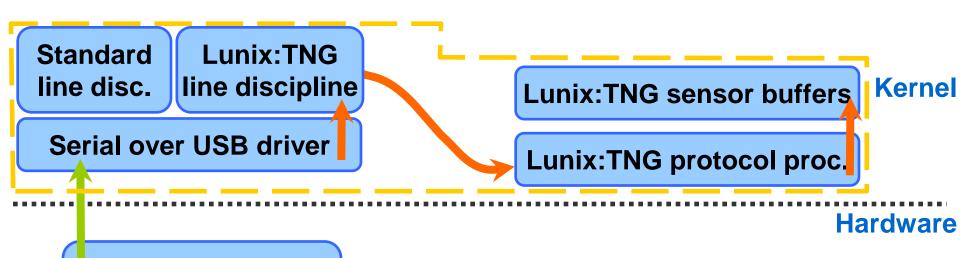

Στρώμα συλλογής δεδομένων

Στρώμα συλλογής δεδομένων

User

Wireless network(())
base station

User Application

/dev/ttyUSB1

User

TTY Core (struct file_operations *)

Standard line discipline (struct tty_ldisc_ops *)

Kernel

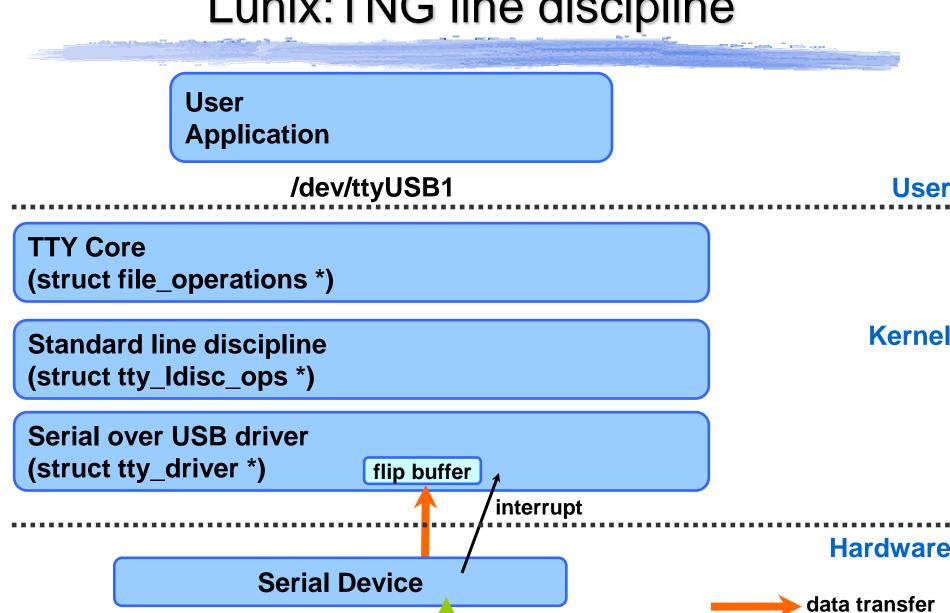
Serial over USB driver (struct tty_driver *)

Serial Device

Hardware

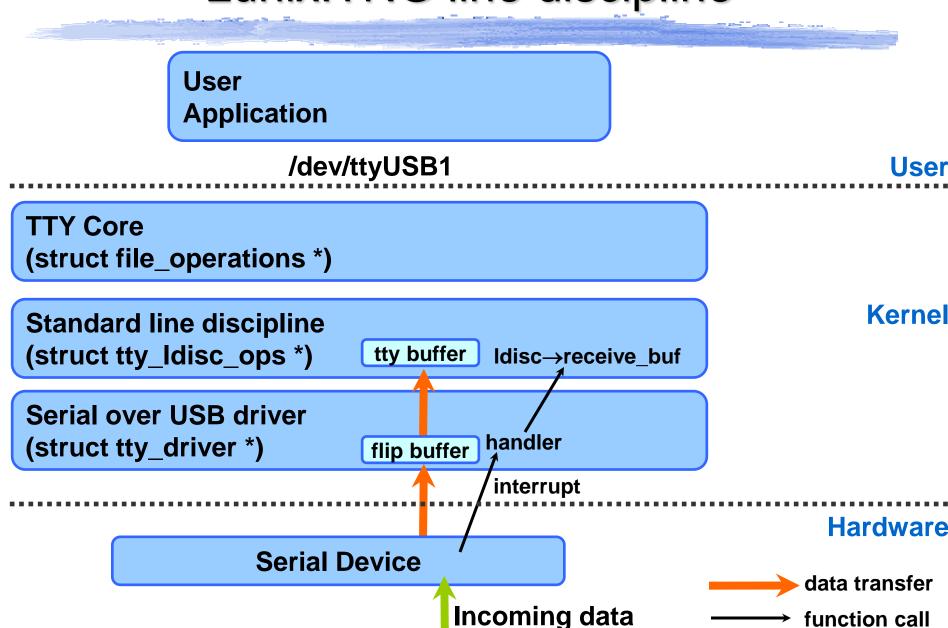
data transfer

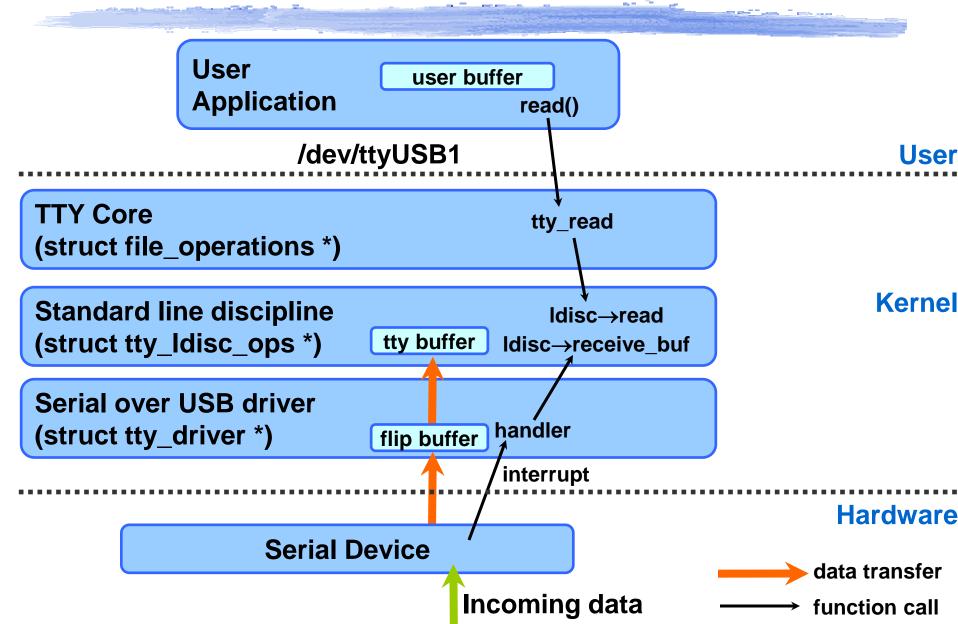
→ function call

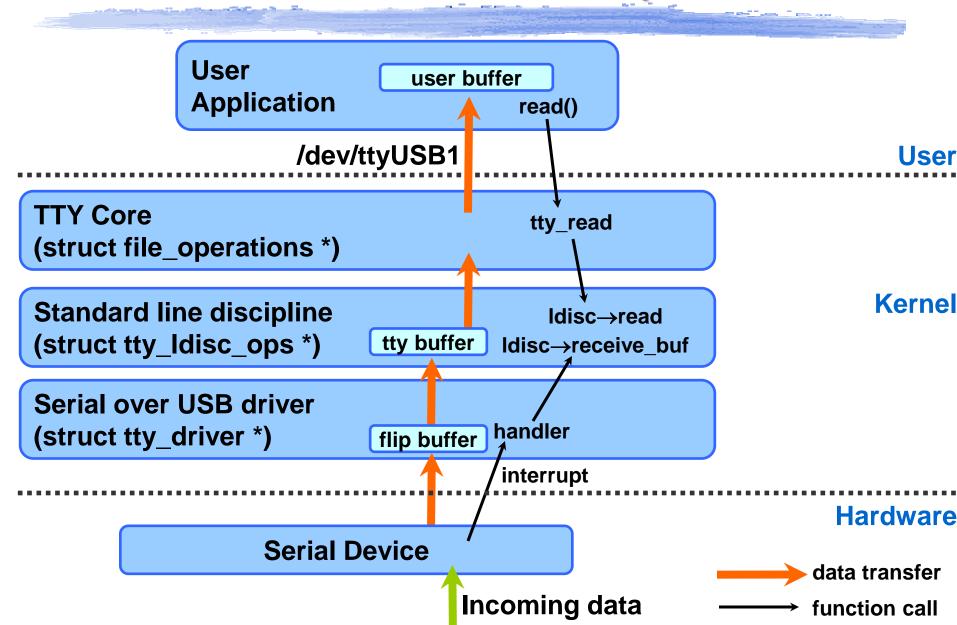

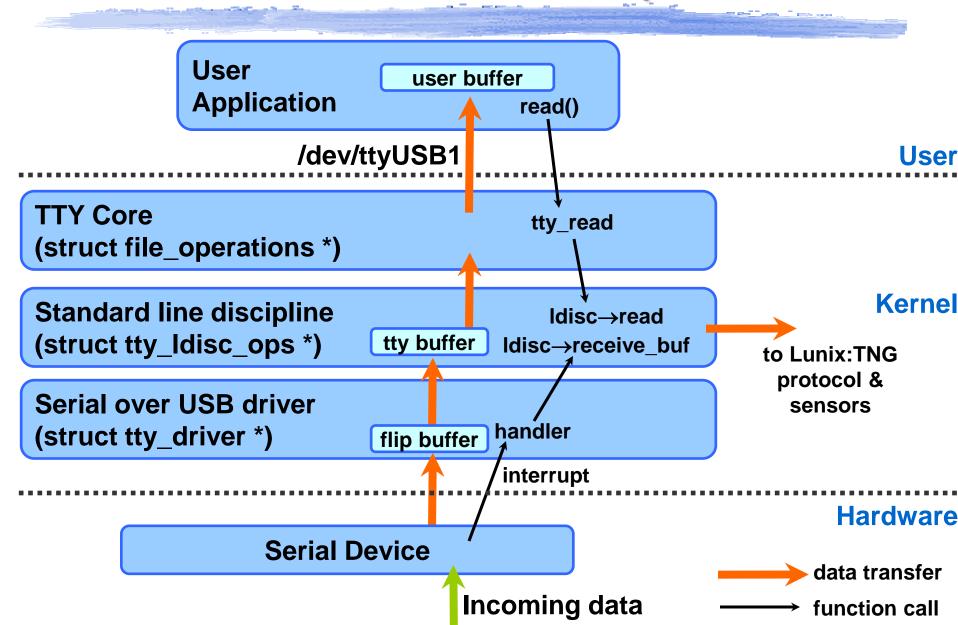
Incoming data

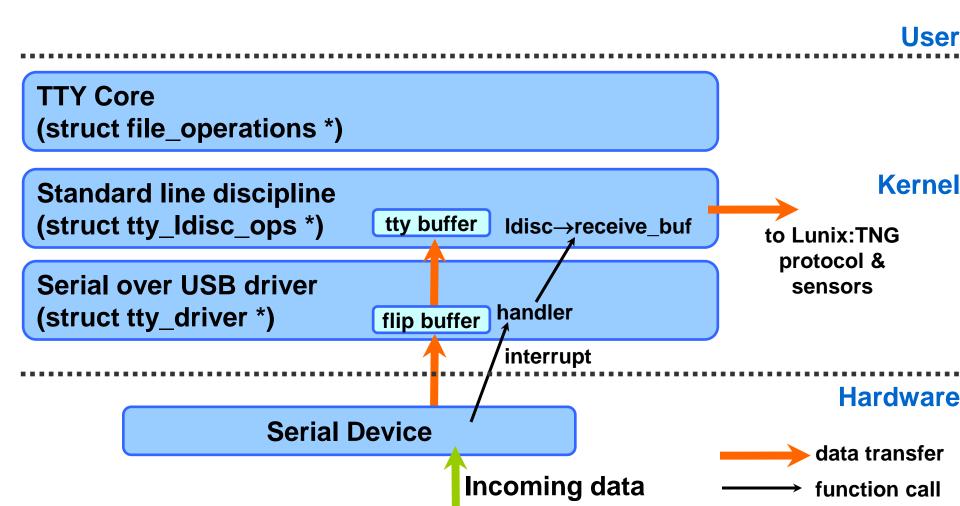
function call

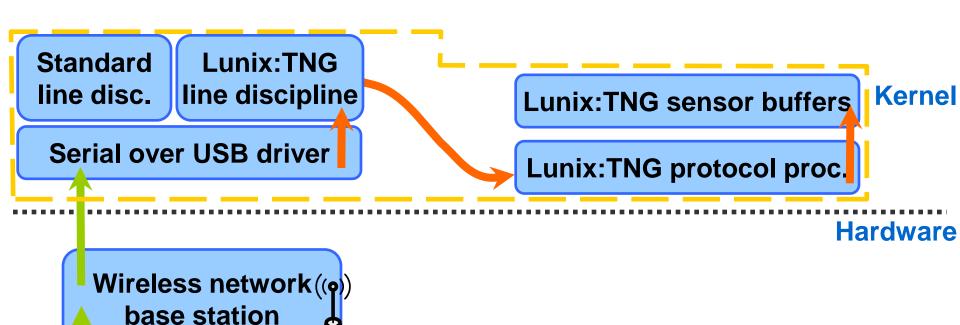

Στρώμα συλλογής δεδομένων (2)

User

Στρώμα συλλογής δεδομένων (2)

User

Kernel

Standard Lunix:TNG line disc. Serial over USB driver

Lunix:TNG sensor buffers

Lunix:TNG protocol proc.

Hardware

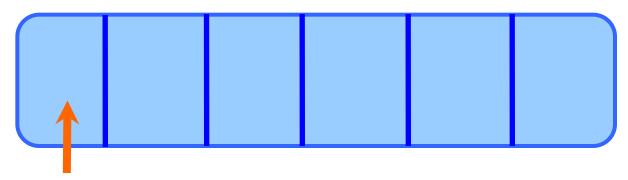
Wireless network(())
base station

- ◆ Επεξεργασία πρωτοκόλλου
- ◆ Αποθήκευση σε απομονωτές

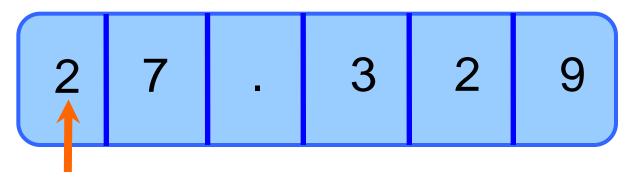
- ◆Πρόσβαση σε δεδομένα χώρου χρήστη
  - copy_to_user(), copy_from_user()
- ◆ Πώς πέφτουν οι διεργασίες για ύπνο;
  - →Μπλοκάρισμα διεργασιών σε ουρές αναμονής
  - →Δεν είναι έτοιμες προς εκτέλεση, δεν καταναλώνουν χρόνο CPU
- ◆Κρίσιμα τμήματα στον κώδικα του πυρήνα
  - ⇒Σημαφόροι, spinlocks

- ♦ Η read() είναι το κέντρο της υλοποίησης
  - ➤Κρατάει την μορφοποιημένη τιμή σε προσωρινό χώρο μνήμης
  - →Δίνει από εκεί bytes ανάλογα με το f_pos
  - →Όταν το f_pos είναι μηδέν τι γίνεται;
    - Υπάρχουν φρέσκα δεδομένα; Χρήση timestamps
    - Αν δεν υπάρχουν πρέπει να πέφτει για ύπνο
  - →Όταν έρθουν ξυπνάει και τα επιστρέφει

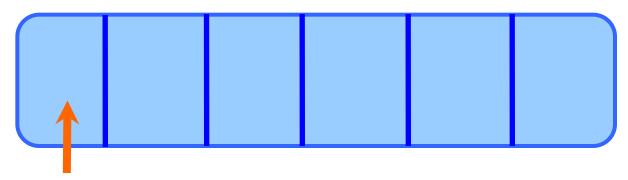
- ◆Η read() είναι το κέντρο της υλοποίησης
  - ➤Κρατάει την μορφοποιημένη τιμή σε προσωρινό χώρο μνήμης
  - →Δίνει από εκεί bytes ανάλογα με το f_pos
  - →Όταν το f_pos είναι μηδέν τι γίνεται;
    - Υπάρχουν φρέσκα δεδομένα; Χρήση timestamps
    - Αν δεν υπάρχουν πρέπει να πέφτει για ύπνο
  - →Όταν έρθουν ξυπνάει και τα επιστρέφει

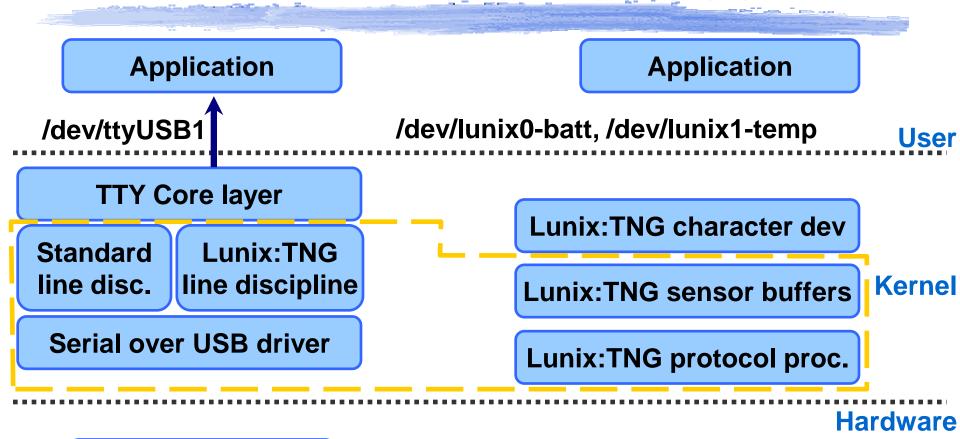

- ◆Η read() είναι το κέντρο της υλοποίησης
  - ➤Κρατάει την μορφοποιημένη τιμή σε προσωρινό χώρο μνήμης
  - →Δίνει από εκεί bytes ανάλογα με το f_pos
  - →Όταν το f_pos είναι μηδέν τι γίνεται;
    - Υπάρχουν φρέσκα δεδομένα; Χρήση timestamps
    - Αν δεν υπάρχουν πρέπει να πέφτει για ύπνο
  - →Όταν έρθουν ξυπνάει και τα επιστρέφει

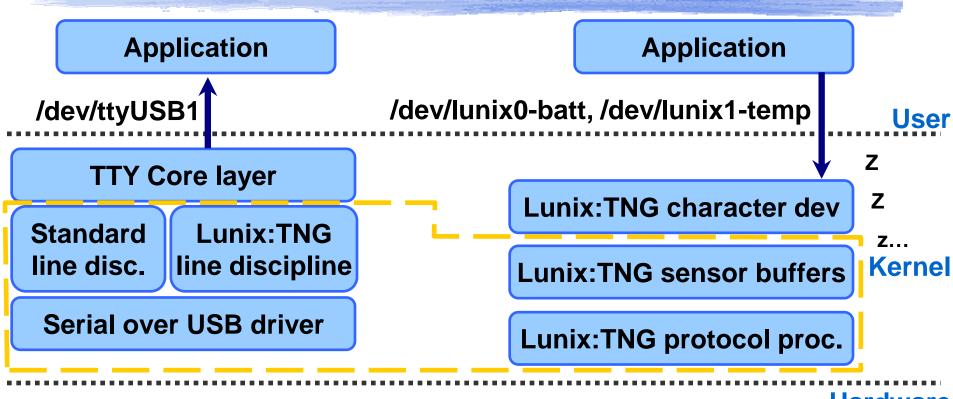

- ◆Η read() είναι το κέντρο της υλοποίησης
  - ➤Κρατάει την μορφοποιημένη τιμή σε προσωρινό χώρο μνήμης
  - →Δίνει από εκεί bytes ανάλογα με το f_pos
  - →Όταν το f_pos είναι μηδέν τι γίνεται;
    - Υπάρχουν φρέσκα δεδομένα; Χρήση timestamps
    - Αν δεν υπάρχουν πρέπει να πέφτει για ύπνο
  - →Όταν έρθουν ξυπνάει και τα επιστρέφει

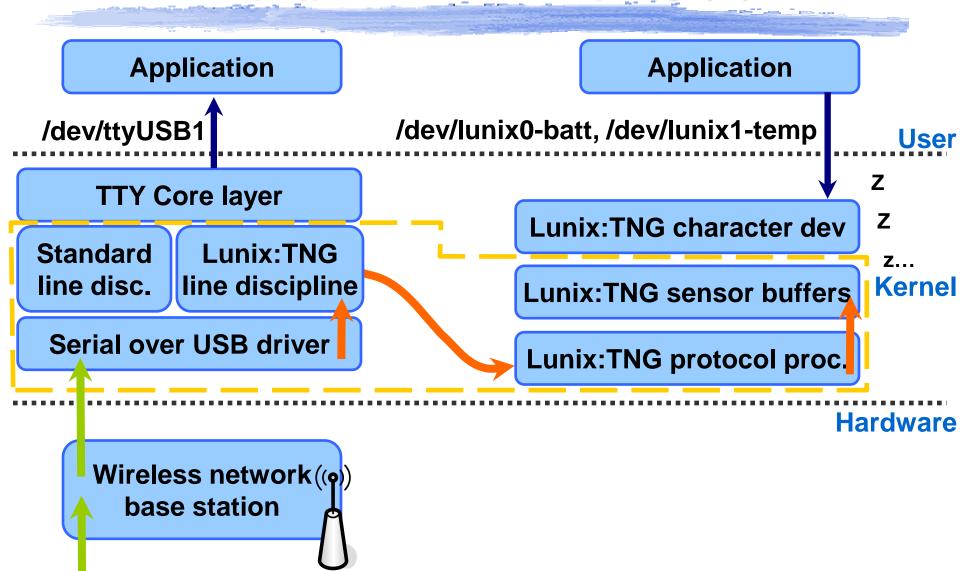

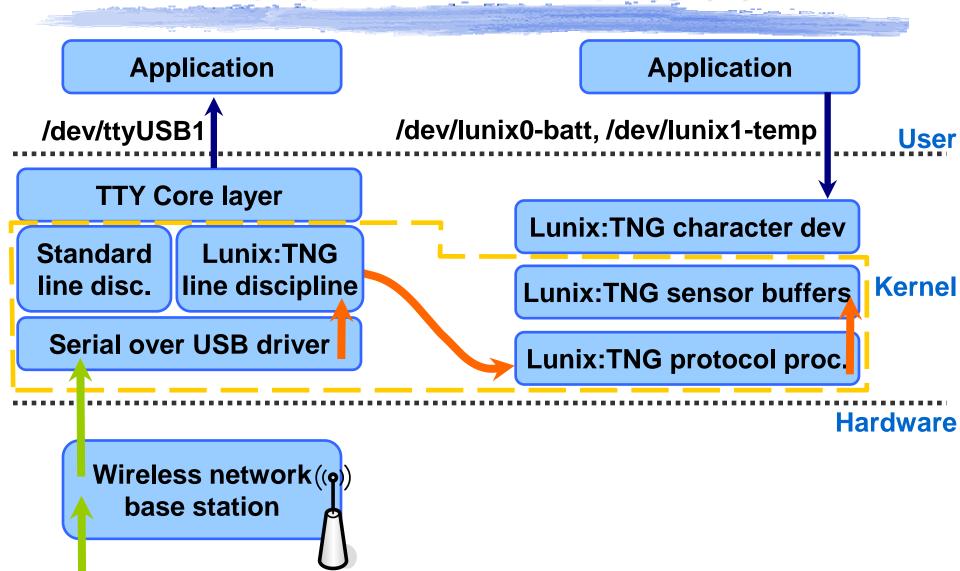
Wireless network ((o))
base station

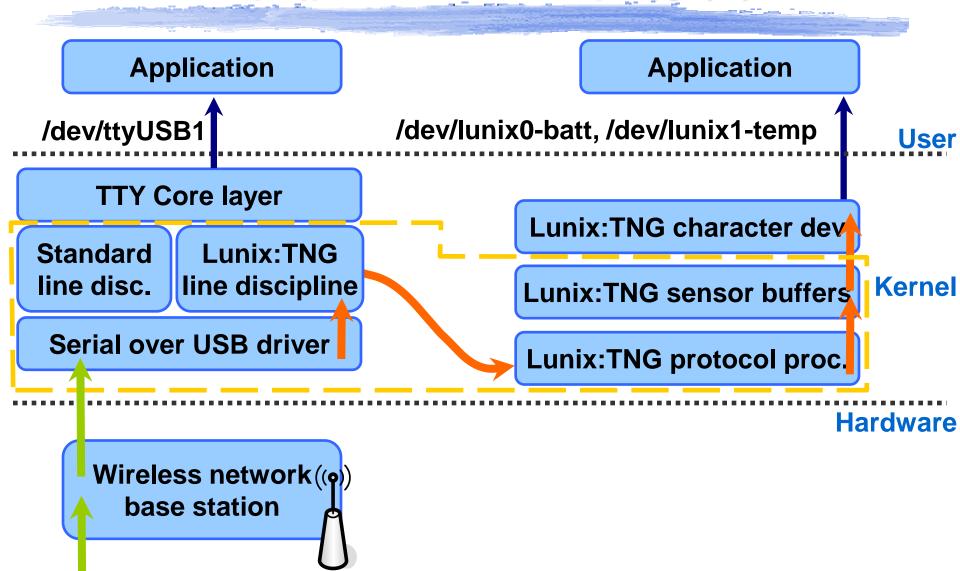

Wireless network((o))
base station

Hardware

Πρακτικά Ζητήματα

- Υλοποίηση μέσα σε εικονική μηχανή
  - ⇒root privilege σε Debian, σε μηχανή QEMU-KVM
- ◆Από πού ξεκινάω;
  - →make στον έτοιμο κώδικα, ανάγνωση του lunix-sensors.c, προσθήκες στα lunixchrdev.{h,c}
  - ➤ Σας δίνεται σκελετός με σχόλια
- Kernel logging, printk, /var/log/kern.log
- ◆ Linux Cross Reference (LXR)

Έλεγχος και πιθανές επεκτάσεις

- ◆ Έλεγχος σωστής λειτουργίας
  - → Από userspace, με ταυτόχρονα cat
  - ⇒και με άλλα εργαλεία, π.χ. dd

- ◆Πιθανές επεκτάσεις
  - →Υποστήριξη ioctl() για raw / cooked modes
  - → Υποστήριξη memory-mapped I/O με mmap()
  - →Userspace πρόγραμμα για καταγραφή και παρουσίαση μετρήσεων

Ιστοσελίδα – λίστα του μαθήματος

http://www.cslab.ece.ntua.gr/courses/compsyslab/

os-lab@lists.cslab.ece.ntua.gr

Βιβλιογραφία

"Linux Device Drivers",
 3nd Edition, Jonathan
 Corbet, Alessandro
 Rubini, and Greg
 Kroah-Hartman.

http://lwn.net/Kernel/LD D3

